РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 15-го лютого 1916. Ч. 20. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, February 15, 1916. No. 20.

ЗАВЗЯТІ БОЇ В ГАЛИЧИНІ І НА ВОЛИНИ.

Німці в пятьох місцях проломили боєву лінію у Франції.

Румунське правительство на розпутю.

ПОМИЛУВАНЄ МОСКВОФІЛІВ, ЗАСУДЖЕНИХ НА СМЕРТЬ.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

ТРИ БИТВИ В ГАЛИЧИНІ І НА ВОЛИНИ.

ЛОНДОН, 12. лютого. — **Останні вісти з Петрограду доносять про великі битви у східній Галичині і на Волини: над Дністром коло Устечка, коло Цеброва (на північний захід від Тернополя) і коло Чемеринець на Волини (на дорозі з Луцка до Ровна). Битви тривають без перестанку дальше з великою завзятостию з обох сторін.**

РОСІЙСЬКІ НАПАДИ ВІДБИТІ.

БЕРЛІН, 12. лютого. — Звіт німецького ґенерального штабу подає отсї вісти:

„На терені війни з Росією не зайшли жадні важнїйші міни. Всі напади російських війск зістали відбиті. Москалї уступили назад на свої давні становища".

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

НІМЦЇ В ПЯТЬОХ МІСЦЯХ ПЕРЕЛОМИЛИ БОЄВУ ЛЇНІЮ. — 900 ПОЛОНЕНИХ І 35 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 13. лютого. — Німецький ґенеральний штаб подає отсї урядові вісти:

„В битві на північний захід коло Віми полонено 9 офіцирів і 682 жовнірів. Крім сего здобуто 35 машинових крісів і велику скількість ріжних воєнних матеріялів.

„В Шампанії німецькі війска здобули французькі становища першої лїнії на просторі 700 метрів. Притім полонено 4 офіцирів і 202 жовнірів.

„Загалом німецькі війска в пятьох місцях переломили боєву лїнію Французів і Анґлїйців".

НА МОРИ:

НІМЕЦЬКІ ТОРПЕДОВЦЇ ЗАТОПИЛИ ОДИН АНҐЛЇЙСЬКИЙ КРУЖЛЯК А ДРУГИЙ УШКОДИЛИ.

БЕРЛІН, 12. лютого. — Урядовий звіт подає отсї вісти:

„Німецькі торпедовці виконали напад на побереже Анґлії і звели боротьбу з відділом анґлійських кружляків. В битві один кружляк зістав затоплений, один сильно ушкоджений, а решта кораблів уступили з поля битви".

ФРАНЦУСЬКИЙ КРУЖЛЯК „АМІРАЛЬ ШАРНЕ" ЗАТОПЛЕНИЙ.

ПАРИЖ, 13. лютого. — Міністерство маринарки оголосило отсей звіт:

„Міністерство побоюєть ся о долю воєнного кружляка „Аміраль Шарне", який робив службу на Середземнім мори. Від дня 8. лютого нема від него ніякої вісти. Правдоподібно зістав затоплений німецькою підводною лодкою".

Кружляк „Аміраль Шарне" числив 4.700 тон. Його залога виносила 370 людий.

В АНҐЛЇЇ:

АНҐЛЇЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ПРИМУСОВУ ВІЙСКОВУ СЛУЖБУ.

ЛОНДОН, 11. лютого. — **Дня 3. лютого анґлійський король підписав закон про примусову військову службу. Закон отсей входить з днем 10. лютого в житє.**

На разї покликано до побору всїх нежонатих у віцї від 19 до 41 лїт.

АНҐЛЇЙЦЇ НАГРОМАДИЛИ В ЄГИПТЇ 300.000 ВІЙСКА.

ЛОНДОН, 12. лютого. — **Анґлія громадить великі війска в Єгиптї для охорони Суезного каналу.**

Всї війска з полудневої Африки і решта армії з Ґаліполі зістали перевезені до Єгипту. Крім того відходять з Анґлії щораз то нові скріпленя. Загально оцінюють силу анґлійських війск в Єгиптї під сю пору на 300.000 людий.

———o———

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ ФЕРДИНАНД В ГОСТИНЇ У ВІДНИ.

ВІДЕНЬ, 12. лютого. — **Болгарський король Фердинанд, який зложив візиту арх. Фридрихови в його головній кватирі в Галичині, загостив до Відня, щоби відвідати цїсаря Франц Йосифа. Привитанє союзника відбуло ся у Відни дуже торжественно.**

Поголоски, які розсівають італійські і французькі кореспонденти, що Болгарія хоче заключити окремий мир з противниками Німеччини, є безосновні і неправдиві.

Поїздка болгарського короля до Австрії, в окруженю котрого були високі болгарські достойники військові і полїтичні мала на цїли уложити дальший плян воєнної і полїтичної акції на Балканї.

———o———

РУМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО НА РОЗПУТЮ.

РИМ, 12. лютого. — **З Букарешту наспіли вісти, що Румунія вже кінчить приготовленя до війни проти Австрії і її союзників.**

Румунія вислала великі війска над границю Австрії. Рух зелїзничий між Австрією а Румунією завішений.

Німецькі союзники вислали до Румунії ноту, в якій домагають ся від неї ясного зазначеня свого становища.

Телєґрами з Риму і Парижа вже від довшого часу подають алярмуючі вісти про становище Румунії. З дотеперішного однак поведеня Румунії можна заключати, що сї вісти є безпідставні.

———o———

МАРКОВ І КУРИЛОВИЧ ЗАСУДЖЕНІ НА ДОСМЕРТНУ ВЯЗНИЦЮ.

ЦІРІХ, 10. лютого. — **З Відня доносять, що цїсар помилував Маркова і Куриловича, перемінюючи їм кару смерти на досмертну вязницю.**

Дня 28. грудня м. р. відбула ся друга розправа проти Маркова і товаришів, засуджених на смерть за державну зраду. На сїй розправі затверджено вирок першої інстанції.

З повисшої телєґрами довідуємо ся, що двох головних обжалуваних цїсар помилував. В який спосіб помилувано прочих, а то: д-ра Дрогомирецького, д-ра Черлюнчакевича, Дякова, Мулькевича і російського кореспондента Янчевецького, телєґрама не подає.

ПРОРОЦТВА А ДІЙСНІСТЬ.

Дня 17-го цьвітня 1915. р. російський цар принагідно торжественного бенкету в офіцирськім касинї в Перемишли виголосив отсї слова:

„Зі здобутєм Перемишля можемо уважати похід на Австрію за скінчений. З упадком Перемишля дня 22. марта сила неприятеля зістала цїлковита зломана. Те, що тепер слїдує, се лише триюмфальний похід російської армії".

Не минуло навіть шість місяців від сеї хвилї, а велика російська армія, яка вже лагодила ся до занята Берлїна, Відня і Будапешту, мусїла опорожнити не лише майже цїлу Галичину і Буковину, але і цїлу Польщу, Литву, Курляндію і часть українських земель.

*
* *

Дня 15-ого цьвітня 1915. р. французький мінїстер Вівіяні виголосив отсю бесїду:

„Зближаєть ся час, в котрім цїла Бельґія буде увільнена від Німців, а Альзація і Льотаринґія буде на віки злучена з материним краєм".

Небаром опісля французькі і анґлїйські війска розпочали велику офензиву, яка принесла їм величезні страти, а успіху ніякого. Цїла майже Бельґія остала в руках Німців, а в північній Франції посунули ся німецькі війска ще дальше наперед. Боєва лїнія у Франції віддалена від Парижа всего 80 кільометрів.

*
* *

Дня 15. червня 1915. р. анґлійський мінїстер Віндстон Чорчіл виголосив в парляментї отсю бесїду:

„Армія під командою Гамілтона і наша фльота в Дарданелях є ще лише кілька миль віддалена від побіди, якої ся війна не бачила. Здобутє Царгорода є певне, а ся подія скоротить значно цїлу війну".

Мінїстер Чорчіл небаром опісля уступив зі свого становища. Анґлїйська фльота стратила кільканайцять кораблїв в Дарданелях. Армія Гамілтона по втратї 200.000 людий розпрощала ся з побережем Ґаліполї.

*
* *

Дня 12. жовтня 1915. р. виголосив бесїду французький мінїстер Вівіяні отсего змісту:

„Росія іде з нами рука в руку, щоби дати поміч загроженій Сербії. Завтра російська армія буде побіч наших війск бороти ся на Балканї.

Минуло три місяцї від сеї хвилї. Анї російський анї французький жовнїр не прийшов на поміч Сербії. Цїла Сербія і Чорногора опинила ся в руках війск німецьких союзників.

РОДИМЦЇ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ І НА ДАР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ!

РУЇНА В НАШІМ РІДНІМ КРАЮ.

ЗАПОМОГА ДЛЯ РІДНОГО СЕЛА.

Іміґранти з Отиневич, пов. Бібрка, вислали поміч в сумі 630 корон.

„Іміґранти зі села Отиневич, пов. Бібрка, які проживають в Бруклинї, Н. Й., і в Пітсбурґу, Па., зложили поміж собою жертви на погорільців в ріднім селї в сумі 98 долярів 70 цнт.

Дня 12. лютого с. р. вислав комітет, в склад котрого входять добродії Андрій Гулей і Іван Коптюх, $98.40 то є 630 корон через Американсько-українське Бюро в Ню Йорку до Отиневич на руки Яця Гулея (старшого). По одержаню гроший поручено Яцьови Гулеєви утворити комітет, покликуючи до него ще трох инших господарів, і розділити запомогу по рівній части поміж найбіднїйших погорільців в селї.

На повисшу запомогу зложили ся отсї жертви:

Жертва родимців проживаючих в Бруклинї	$46.00
Жертви родимців, проживаючих в Пітсбурґу	25.00
Жертви з нагоди коляди	19.00
Жертви з нагоди щедрівки	7.15
Н. Пухаль зібрав між чужинцями	1.55
Разом	$98.70

Видатки виносили 30 цнт. Решту в суму $98.40 вислано до рідного села.

Всїм Жертводавцям складаєть ся в імени нещасливих жертв війни сердечне спасибіг.

*
* *

Отсе вже четверта з ряду поміч для рідного села в старім краю. Дотепер вислано запомоги до отсих громад:

До Вибудова, пов. Бережани	К. 1.260.00
До Струтина нижного, пов. Долина	1.000.00
До Тисьмениці, пов. Товмач	593.00
До Отиневич, пов. Бібрка	630.00

Нехай отсї благородні дїла милосердя супроти своїх рідних братів служать і другим за примір до наслїдуваня.

Котра громада буде слїдуюча?

*
* *

Зближаєть ся тяжкий передновок, може найстрашнїйший за всї часи. Зближають ся Великодні сьвята, може найсумнїйші за всї часи. Дикий ворог ограбив нашу рідну землю, знищив і спалив села, знищив господарства, знищив хлїб, забрав худобину — одним словом лишив за собою одну велику руїну. Тисячі наших невинних братів гинуть з причини голоду і холоду.

Поможім нашим братям, не відмовляймо їм нашої помочи. Може се останнїй раз протягають вони руки до нас о поміч. Може ся поміч врятує неодного і від смерти.

ЛИСТ ВІД 15-ЛЇТНОГО УКРАЇНСЬКОГО СІЧОВОГО СТРІЛЬЦЯ.

Понизше наведений лист писав Стефан Свистак (з Плотичі вел., пов. Бережани) до свого брата Онуфрія в Пасейк, Н. Дж.

Стефан Свистак числить доперва 15 лїт. З початком війни перебував у школї в Косові і відси зголосив ся до Українських Січових Стрільців. Тепер находить ся у шпитали в Мункачи (на Угорщинї). Лист писаний 1. сїчня 1915 р.

Дорогий Брате!

Доношу Тобі відомість про своє здоровлє і поводженє. Перебуваю тепер в шпитали, будучи раненим в палець на правій руцї. Я зістав ранений в битві 2. падолиста. Треба буде ще позістати в шпитали яких два тижнї.

На війну пійшов я добровільно і зголосив ся до Українських Січових Стрільців. З Косова пійшло добровольців більше ніж 150. Я пійшов в мартї. Тодї нас зі самого міста пійшло знова 42 добровольців.

В поли був я через 8 місяців без перестанку. Як ніч так день я зазирав, чи Москаль іде до мене. Москаль не прийшов, але післав до мене кулю, яка прострілила палець правої руки, котрим стріляєть ся. Тепер перебуваю в шпитали і відпочиваю.

Одного разу машерували ми коло Росоховатця (коло Денисова) до Вівся на відпочинок. Тодї був я в своїм селї на урльопі через 14 днів.

Вороги знищили обійстє, спалили будинки. Збіжа анї колоска не зібрали. Тільки бараболь пів шнура накопали. Робити нема кому. Тато і Мама вже не годні працювати, лише Денис і Михайло трохи помагають. Денис ходив косити те, чого Москалї не спасли своїми кіньми.

Коло хати, на „горі" і коло „Когутика" Москалї покопали були шанцї. Москалї все зрабували; не лише худобу, але все, що лише попало ся їм під руки. Люди богато натерпіли ся від московських нагайок.

В шпитали побираємо платню, але дуже малу, заледви 60 сотиків на 10 днів.

Прошу Тебе, Брате, коли отримаєш сей лист, то зараз менї відпиши. Здоровлю Тебе сердечно!

Твій брат **Стефан.**

ПОЧТА ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

„Берґенсфйорд" прибув в понеділок (14. лютого);

„Фридерік VIII." прибуде в пятницю (18. лютого);

„Ню Амстердам" прибуде в суботу (19. лютого).

ПОЧТА ДО СТАРОГО КРАЮ.

„Оскар II." відїде в четвер (17. лютого);

„Берґенсфйорд" відїде в суботу (19. лютого).

УВАГА: Речинці приїзду і відїзду кораблїв улягають часто змінам.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

Др. В. Й. Сіменович.

МОЇ ЗАМІТКИ.

—o—

ЗАПОМОГОВІ ОРҐАНІЗАЦІЇ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ: ТЕПЕРІШНЕ ЇХ ПОЛОЖЕНЄ І БУДУЧНІСТЬ.

До білю, котрий я в коротких словах подав в трох статях у „Свободі", додам ще поясненя мого адвоката і свої власні. Зазначу, що сей проєкт закона (біл) **приняло вже більше ніж 25 стейтів яко обовязуючий закон від 1917. р., а за принятє в решта стейтах будуть старатись комісарі і репрезентанти тих запомогових орґанізацій, які приняли табелю оплати після того білю.**

Табеля оплат, яких се право жадає, зветь ся **„Нешенал Фратернал Конґрес Тейбл оф Морталіти"** і жадає від орґанізацій слідуючих оплат:

Вік	на рік	на місяць
від 16 до 21	$10.62	$0.93
22	10.92	0.96
23	11.24	0.98
24	11.57	1.01
25	11.92	1.04
26	12.28	1.07
27	12.67	1.11
28	13.08	1.14
29	13.51	1.18
30	13.96	1.22
31	14.43	1.26
32	14.94	1.31
33	15.47	1.35
34	16.03	1.40
35	16.62	1.45
36	17.24	1.51
37	17.90	1.57
38	18.60	1.63
39	19.34	1.69
40	20.11	1.76
41	20.93	1.83
42	21.80	1.91
43	22.72	1.99
44	23.69	2.07
45	24.72	2.16
46	25.81	2.25
47	26.91	2.35
48	28.20	2.45
49	29.51	2.58
50	30.98	2.71
51	32.39	2.83
52	33.97	2.97
53	35.65	3.12
54	37.45	3.28
55	39.36	3.44
56	41.41	3.62
57	43.60	3.88
58	45.94	4.02
59	48.45	4.24
60	51.13	4.47

Ся оплата є обрахована для тих, що асекурують ся на $1.000 посмертного. До того треба додати **одноразове** вступне, котре може бути довільно високе або і зовсїм скасоване, бодай у певних відступах часу.

Від того може бути знова віднята оплата, коли в якій орґанізації є великий фонд резервовий, котрий перевисшав би приписану норму резервового фонду. Але серед українських орґанізацій таких фондів нема*), отже на се нема що числити. До того треба би додати місячні оплати на инші видатки, як: адміністрацію, просьвіту, фонд хорих і калік і т. д. Ось-такі додаткові оплати в У. Н. Союзі виносять 35 центів місячно від члена так, що до повисше означених місячних вкладок в У. Н. С., які ідуть лише на посмертне членів, ще треба додати 35 центів розмету на кождого члена і членицю. Так наприклад член, котрий має від 16 до 21 літ, платить місячно не 93 центи, але $1.28 і т. д.

Раз означені місячні вкладки від віку **остають не змінені через цілий протяг часу, як довго член належить до своєї запомогової орґанізації і ті вкладки з віком члена анї не збільшають ся анї не зменьшають ся.** Зміняють ся тілько додаток, відповідно до ухвал конвенції.

Коли би члени орґанізації хотіли ухвалити сталу оплату чи то на випадок каліцтва чи старости, то се можуть зробити і тоді до повисшої оплати посмертного — малиб означити додаткову сталу оплату на згадані цїли. О взір до того можна постарати ся у першого-ліпшого старого якого ордену чи орґанізації. Крім того можна ще і так зорґанізувати наші орґанізації, як зробили деякі инші, а іменно, що замісць назначувати 93 центи для молодих віком (від 16 до 21 літ) вони підвисшили ті оплати наприклад на $1.00 або $1.10 на місяць, а зате зменьшили оплати старшим. Або можна би також знизити місячну оплату, а зате піднести вступне, як приміром орґанізація „Ді Гомстедерс" бере від молодих у віцї між 16 і 20 літ тілько 50 центів місячної оплати, а зате вступне у них є від кождого члена $4.00, а крім того працюючі члени при небезпечних занятях платять ще додаткові оплати.

Чи подібні комбінації по 1917. р. буде можна робити чи ні, се покажеть ся вже в недалекім часї. Крім повисше поданих комбінацій сотки инших можна би ще поробити, як показує се книжка під назвою: „Статістікс Фратернал Сосайєтіс, Поблішд Анюали бай Ді Фратернал Монітор, Рочестер, Н. Й."

Але вернїм ся до білю. Як я попередно виказав, сей біл (проєкт закона) стасть ся законом у всїх тих стейтах, котрі вже його приняли від слїдуючого року, т. є. 1917. Що се значить? **Се значить, що жадна орґанізація запомогова в тих стейтах, котрі приняли сей біл яко закон, від року 1917. не має права провадити бізнесу, як до того часу не прийме табелї, яку сей біл приписує, — без огляду, чи її осїдок є в тім стейті чи в иншім. Як лиш вона має свої відділи в тих стейтах, то вона мусить або виректи ся тих відділів, або мусить приняти вимагану табелю. В противнім разї їй закаже комісар асекураційний провадити бізнес в тім стейті, без огляду на те, чи стейт, в котрім та орґанізація має чартер, вимагає вже тої табелї посмертного, чи нї.**

В 1917. р. комісарі зроблять з усїми орґанізаціями так, як се вже зробили були північно-східні стейти з У. Н. Союзом.

Длятого для тих орґанізацій, які ще не приняли табелї посмертного після „Фратернал Конґрес Тейбл", а мають відділи в тих стейтах, які вже приняли ту табелю яко стейтовий закон, не лишаєть ся нїщо инше як чим скорше сю табелю приняти, аби тим способом **уникнути розвязаня або скликуваня нової конвенції, під урядовим примусом.**

Секція білю 23 а. згадує, що супер-інтендент в 1917. р. 31-го грудня мусить зажадати від орґанізацій, які в данім стейті провадили-б бізнес, докладного справозданя і обрахунку, і коли фонди й оплати не відповідають вимогам закона, м о ж е (але не мусить!) дати такій орґанізації 3 роки часу до доповненя в якийсь спосіб фондів, вимаганих законом.

Мій адвокат пояснив менї се в той спосіб: Се по перше буде залежати від д о б р о ї в о л ї комісара, а по друге від того, які оплати до сего часу згадана орґанізація побирала; які має фонди резервові й инші на покритє зобовязань зглядом членів і т. д. Коли оплати є рішучо занизкі; коли фонди рішучо замалі, щоб в тих трох роках певна орґанізація могла доповнити приписану законом суму, **то він може (і певно се зробить) — наказати сейчас такій орґанізації: або розвязатись, а радше сам проти неї виступить, а як нї, то заборонить у своїм стейті провадити бізнес тій орґанізації, опираючись на 24 секції сего білю, т. є. узнасть її за обманчиву орґанізацію і сейчас заборонить її у своїм стейті, без огляду на се, що йому право позволяє дати 3 роки часу на вирівнанє невистарчаючих фондів, а се буде прецендес для других стейтів.** Ті три роки відносять ся — як бачите — властиво до орґанізацій з великими резервовими капіталами, котрі в дійсности можуть виказатись як достаточними оплатами так і фондами резервовими, що в самій річи вони всилї за тих три роки довести свою орґанізацію до стану, якого право вимагає. **Колиж яка орґанізація сих услівий не буде мати,** то коміпенер не обовязаний давати їй правом дозволеного часу, а може наказати **сейчас** орґанізацію зреорґанізувати, даючи їй навіть дуже короткий речениць до виконаня сього.

На кождий случай комісарі зараз з кінцем 1917. р. мусять після права зажадати від запомогових орґанізацій, котрі в їх стейтах провадять бізнес, справозданя фінансового і можуть поступити так, як се менї витолкував мій адвокат. Длятого, для наших орґанізацій, які не приняли ще „Фратернал Конґрес Тейбл оф Морталіти", — нема иншого виходу, як приняти сю табелю, таксамо, як зробив се У. Н. Союз, і то без огляду на се, чи право стейтове там, де є їх осїдок, вимагає того чи нї —коли вони лише мають свої **відділи** по таких стейтах, де вже принято біл, який виробив Конґрес коміпенерів і заступників запомогових орґанізацій у Злучених Державах.

Ч а с о в о зпід того права можуть бути виняті такі орґанізації, як-ось приміром „Народна Поміч", що має членів тілько в однім стейті, в тім випадку в Пенсилвенії, **але то лиш так довго, поки той стейт не прийме того білю яко свій стейтовий закон, на що безперечно не треба буде довго ждати, — бо о принятє того білю комісарі й инші асекураційні компанії та орґанізації скоро постарають ся, хоч би для того, щоб ті стейти не робили конкуренції другим, що вже мають у себе новий закон.** Навіть коли-б се і не сталось (що, розуміють ся, є лише припущенєм), то і так ось-такі льокальні орґанізації, на жаль, **не мають будучности, а особливо в Пенсилвенії, яко стейті майнерів, де серед робітників більша є смертність і більше є випадків каліцтва з причини небезпечного занятя, яким є углекопство, ніж по инших стейтах.**

Відомо, що **деякі орґанізації зовсїм не приймають углекопів,** а инші накладають на них **більші податки.** Отже така орґанізація оперта тілько на членах, що працюють при небезпечнім занятю, буде і мусить мати більшу смертельність серед своїх членів ніж инші орґанізації з мішаними членами. А коли додасть ся до того ще й меньшу оплату ніж по мішаних орґанізаціях; дальше, о много меньший річний приріст членів ніж по орґанізаціях, котрі мають право і можуть збирати членів по всїх стейтах, а за тим і скорший зріст числа членів старших віком, то трудно припустити — помимо найщирійшої волї — аби такі орґанізації могли мати дійсно яку-таку будучність. До сего ще слїд додати і те, що чи скорше чи пізнїйше той стейт **таки мусить** приняти біл, попертий у цїлих Злучених Державах, а досп принятий вже більшостю стейтів. Тож нема для таких орґанізацій иншого виходу, як пійти з загальною струєю і або злучитись з иншими орґанізаціями, або перемінитись із одно-стейтової в між-стейтову, т. є. приняти табелю посмертну після білю і розширити свою дїяльність на всї стейти.

Як виглядають ось-такі орґанізації щодо смертности своїх членів, вкаже на се найлучше примір:

„Кріщен Борден Берерс Асосієйшен", заложена в 1885. р. в Манчестер, Н. Г. Як довго ся орґанізація зростала в члени, смертність її членів була нормальна. Від 1906. р. вона ще більше ограничила приниманє своїх членів. В 1906. р. пересїчний вік в орґанізації був уже 47 літ; в 1907. р. підніс ся до 47 і пів і т. д., а в 1914. р. пересїчний вік членів тої орґанізації дійшов аж до 52 літ житя.

Смертність з віком орґанізації зросла ось-так: В 1905. р. на 1000 членів умирало 13 і 3 десятих; в 1906. р. було вже 16.6; в 1907. р. — 16.6; в 1908. р. — 17.4; в 1909. р. — 13.; в 1910. р. — 13.9; в 1911. р. — аж 24; в 1912. р. — 17; в 1913. р. — 17; а в 1914. р. знова 20. Се ясно, що ограничені орґанізації не можуть мати будучности. Тож лучше завчасу подумати і тим орґанізаціям над реформою, ніж допустити по кількох або навіть і кільканайцяти лїтах до катастрофи.

Шікаґо, Ілл., дня 9-ого лютого 1916. р.

*) Таких фондів не мають переважно й инші славянські орґанізації у Злучених Державах.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД У СЬВІТОВІЙ ВІЙНІ.

Написав
Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

В сїй воєнній порі переживає український нарід важку пробу пожертвованя в імя красної будучности. Його земля і весь добуток, його кров і житє стали заборолом проти хижих зусиль ворога. Війна не знає розбору і в своїм розгоні торощить все, що стріне на шляху. Конечні наслїдки війни мусїли впасти й на наш нарід, котрий на східнім краю держави станув супроти свого відвічного ворога, щоби визволяти Україну і боронити держави, в якій признавано український нарід.

На страшнім видовищи воєннім розбрив ся наш нарід **у три шляхи:** одні пійшли в боєві ряди, щоб оружєм добувати побіду над ворогом; другі остали ся дома, щоби берегти батьківщини; третих загнала доля поза межі рідного краю в далекі табори утїкачів-виселенців, аби там вижидати в тяжкій журі кінця великої війни сьвітової.

Коли ворог запустив свої кіхтї в наші области: галицьку і буковинську, намагаючись винищити українські національні орґанізації, тоді наша парляментарна репрезентація і значна частина наших передових людий мусїли згуртувати ся в столици держави — **у Відни,** щоби відтам заступати інтереси українського народу. Було се дїлом національної конечности, щоби перед сьвітом піднимати українську справу. Инакше не могло бути і се розуміє українська суспільність.

Українська орґанізація у Відни працювала протягом півторарічного воєнного часу, серед незвичайно тяжких обставин, над осягненєм політичної мети українського народу.

За почином українського клюбу парляментарного засновано у Відни **самостійний запомоговий Комітет** для помочи українським воєнним виселенцям; президія української парляментарної репрезентації робила успішні заходи для оборони невинно посуджених Українців; поставлено наші часописи в мовах українській і нїмецькій та розкинено цїлий ряд розвідок у всїляких мовах, що прояснили українське питанє перед широким сьвітом; впроваджено в житє Українську Культурну Раду для піддержаня нашого шкільництва; наше краєве товариство „Сїльський Господар" висказувало конечну потребу і способи ратункової акції господарської в краю; наша парляментарна репрезентація в найтяжших хвилях не залишала заходів, аби витворити основи до самостійного розвою українського народу; **в сїм часї сполучено всї українські партії з Галичини і Буковини в Загальній Українській Радї, до котрої приступили також відпоручники Союза визволеня України — з російської України, проголошуючи її репрезентацією всего українського народу на час війни аж до повороту правильних відносин на українських землях.**

Воєнний час ще не скінчив ся, але всетаки треба вже тепер вказати на помічені висновки з отсеї великої пори, яку переживаємо.

На самім початку війни вбив ся наш **український вояк** від разу яко хоробрий жовнїр, що своєю видержимостю і відвагою та зрозумінєм справи добув собі найвисше признанє; геройським дїлом розбив затії, ширені проти українського народу. Та верхом ідейних зусиль нашого народу і непохитної вірности для своєї держави являєть ся наш **український леґіон Січових Стрільців,** що в тяжких хвилях без застереженя, в чистім патріотичнім почуваню зложив визначну прислугу австрійській державі.

Се політичне розуміне великої хвилї **найшло своє оправданє у споді в масах українського народу на галицькій і буковинській области.** Анї війна з її страшними наслїдками анї російська кормига, анї визови русофільських злорадних гиен — з їх цареславями, православями і панславізмами не зломили основи українських мас народних. А коли в сїй огневій пробі відпали нікчемні струпи, то сим лиш очистив ся наш корінь народний з небезпечної зарази, — і тепер чейже всїм ясно стане, що нікому не вільно гратись русофільською отрую, бо відступництво національне і зрада держави не є переконанєм, а злочином.

Силою національної сьвідомости та привязаня до монархії конституційної перебули наші народні маси тяжкі часи російського наїзду, а коли побідні союзні армії проганяли російського ворога з нашої землї, той відроджений нарід хлїборобський, що найбільше витерпів від загального нещастя і понесених втрат, не підніс проклону важкого нарікания, але у благородній вирозумілости висказав перше своє слово радости, що відвічного ворога прогнано з нашої рідної землї.

В сїй сьвітовій війнї ми навчились шанувати нашу батьківщину, наш рідний край. У нашім скитальстві ми пізнавали инші краї, але нашої землї з її підсонєм, лугами і золотоколосими нивами ми там не бачили, — хоч бачили більше добробуту ніж у нас дома. Відси для нас наука: подбати про себе, щоби розумною працею зі скарбів природи, що криють ся в нашій рідній землї, добути справдїшного добра для себе самих, для свого народу. Тоді наш рідний край стане для нас ще дорозший, а для держави вартнїйший, за чим піднесеть ся й наше значінє і сила.

Коли наші східні области австрійської монархії мусїли принести тяжкі жертви у війнї, стаючи конечним валом охоронним для цїлої держави, **то є дїлом самозрозумілої вдяки цїлої монархії австрійсько-угорської облекшити важке горе нашому навіщеному населеню, звертаючи йому нанесені втрати та привертаючи нашу країну господарською відбудовою до нового житя і добробуту.** Сього вижидає український нарід в імя справедливости від керманичів держави і від народів монархії Габсбурґів.

Сьвітова війна навчила нас цїнити ідею австрійської держави, що в сїм лютім времени станула захистом своїх народів супроти змагань відвічного ворога свободи і волї національної. В сїй монархії найшов український нарід у сїй великій пригоді свій одинокий захист і охорону, й отся історична подія мусить затїснити звязи українського народу з державою австрійською. Можемо виступати проти сього або иншого правлїня, що не розуміє або не сповняє свого завданя, але Австрії мусимо кріпко держатись, бо тут наша головна підстава єствованя і самостійного розвою національного, культурного і господарського. **Від австрійської монархії надієть ся український нарід здійсненя своєї національної волї, вижидаючи поперед всего в межах сеї держави національної самоуправи на своїх областях.**

Відень, 28. грудня 1915.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

—o—

Секела Анна Фик, членкня відділу 17. Вступила до У. Н. Союза 23-го грудня 1898 р. Походила з села Сьмільник, повіт Лїско, Галичина. Померла на пропуклину дня 23-го сїчня 1916 р.

Шпук Марія, членкня від. 91. Вступила до У. Н. Союза, 13-го жовтня 1911 р. Походила з села Зортовичі, повіт Перемишль, Галичина. Померла на сухоти дня 3-го грудня 1915 р.

Шкурат Кузьма, член від. 104. Вступив до У. Н. Союза 26-го марта 1910 р. Походив з села Бортне, повіт Горлицї, Галичина. Помер на сухоти дня 22-го грудня 1915 р.

Свободзян Іван, член від. 149. Вступив до У. Н. Союза 19-го червня 1911 р. Походив з села Сутерин, повіт Тернопіль, Галичина. Помер на тиф дня 9-го грудня 1914 р.

Хлєбан Зузанна, членкня від. 261. Вступила до У. Н. Союза 26-го грудня 1909 р. Походила з села Убрєж столиця Унґварська, Угорщина. Померла на сухоти дня 8-го грудня 1915 р.

Козюра Іван, член від. 338. Вступив до У. Н. Союза 30-го червня 1914 р. Походив з села Батятичі, повіт Жовква, Галичина. Поналений в роботї дня 30-го падолиста 1914 р.

В. І. П.

ЗЇЗД РОСІЙСЬКИХ ПОСТУПОВИХ ДІЯЧІВ ПРО ПОЛІТИКУ РОСІЇ СУПРОТИ УКРАЇНЦІВ В ГАЛИЧИНІ.

Подаємо за „Украинскою Жизнью" (чч. 8—9) таку незвичайно цікаву резолюцію, приняту на з'їзді поступових діячів про політику російського правительства супротив Українців у Галичині:

При занятю Галичини російські власти повинні були віднести ся з особливою увагою й обережностю до всіх культурних придбань населеня, близкого нам по національности, східної половини сеї провінції. До того права окупаційної власти та положенє населеня означує докладно міжнародне право, згідно з котрим (ст. 36 і 56 гаґської конвенції 1907) житє і маєток, релігійні переконаня й виконуванє релігійних обрядів, а також інституції, присвячені культови, добродійности, народній просьвіті, штуці, науці остають ся недотикальними. Сї засади міжнародного права, як і міркованя політичної доцільности, принесено в жертву вузким змаганям воюючого націоналізму. Під впливом партійних поглядів, висловлених націоналістами в Державній Думі, котрі зїхали ся у Львові, зроблено пробу систематичного винародовленя українського (русинскаго) населеня Галичини.

З перерванєм діяльности давних інституцій Галичини та з припиненєм конституційних ґарантій, котрими користувало ся її населенє згідно з австрійськими основними законами, явила ся для власти можність вмішати ся в приватне та громадянське житє населеня... Сю можність використали російські урядники в повній мірі. Їх поведенє позбавило зовсїм в очах населеня пошани й довіря до російської управи, а обрусительні міри націоналістів викликали в нїм озлобленє й ненависть. Замкнено всї інституції, котрі мали якийнебудь звязок з національним самоозначенєм населеня: українські наукові інституції та просьвітні орґанізації, українську пресу, бібліотеку, музеї, клюби, вкінци всю сїтку кооперативних економічних інституцій. Піддержуючи одну з політичних партій, котрі вели боротьбу в краю, партію москвофілів, адміністрація покористувала ся її партійними інституціями й орґанам, щоб почати русифікацію місцевого українського населеня. Для сеї самої цїли зроблено проби витворити кадри російських учителів і замінити українську народну школу російською.

Хоч воєнна управа й радила зразу віднести ся до української інтеліґенції „вижидаючо", але місцева горожанська власть стала скоро знарядом у руках впливових москвофільських діячів для покінчення давних партійних порахунків. Почали ся арештованя місцевих діячів, починаючи від митрополита Шептицького, а кінчаючи українською інтеліґенцією. Всїх, котрі не вспіли втїкти, арештовано та заслано. Тоді-ж пороблено цїлий ряд заходів вплинути на релїґійні переконаня українського населеня. Місцева власть ухвалила зразу відносити ся толєрантно до унїятської церкви та не допускати насильного навернення унїятів на православє. Та помалу перестали заховувати міри, які власть приняла. Як найшвидше заведенє православя стало черговою задачею націоналістів на чолї з епископом Евлогієм. Покинені парохії займали православні сьвященики, а унїятських сьвящеників, що остали ся на місци, виселили в далекі ґубернії Росії.

Політику націоналістів проваджено зі збільшеним запалом і на російській Україні. Українську пресу в Росії також закрито, а друк нових книжок в українській мові заборонено. Визначні діячі, як напр. проф. М. Грушевський, підпали переслїдуваню й адміністративному засланю. Почало ся переслїдуванє і против инших проявів українського національного житя, котрі давно вже одержали своє право громадянства, напр. против українського театру...

МОГИЛА В ПОЛИ.

Маленький хрест у поли
чорніє на снігу;
імя дощі вже змили,
не видно і могили, —
забули всї поволи
за вірного слугу.

І не спитають люди,
хто в бою тут поляг.
Хто згадує одного,
коли могил так много
і хрестики є всюди
по горах і полях!

Ти поклонись покірно
йому, бо він страдав!
Чи свій, чи ворог лютий,
все-ж вояк то забутий, —
служив своїм так вірно,
що душу й тїло дав...

Осип Маковей.

ЛИСТИ ВІД МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

В 2-гім числі прудентопольскої (Парана, Бразилія) „Праці" (з дня 11. січня с. р.) читаємо:

Експ. Митрополит писали знова до 00. Василіян у Прудентополіс. У Їх положеню нічого не змінилось; мешкають дальше у Курску. Богато карток адресованих до Них гине, всеж таки з особами поза Росією і Галичиною лекше Їм переписуватись ніж прим. з кимсь, хто є під сю пору в Росії або в Галичині. Послідна почта принесла 2 картки писані до о. Ігумена М. Шкірпана і до о. Рафаїла Криницького.

1.

До о. Ігумена М. Шкірпана пише Митрополит картку отсего змісту:

„Курск 30/10 с. с. 915. Дорогий Отче Ігумене! Дістав я недавно Вашу картку з 26/6, і — як на кожду — відповідаю. Тим разом трохи опізнив відповідь, бо роблю духовні вправи і лиш мало часу лишив собі на відповіди. З серця дякую Вам за память і молитви і за Ваші картки, які менї приносять відомости з Европи. З Вашої картки з 26/6 вношу, що Ви моїх карток не дістали, хоть я до Вас бодай три рази писав, не рахуючи карток до о. Криницького. Але може ще дістанете; в тих часах то може десь легко заподіяти ся письмо. У мене нічого нового. Нас тут много, але трудно нам і листами зносити ся. Місяці минуть, заки довідаю ся про якусь адресу. Сердечно Вам еще раз за все дякую. Бог з нами. Прошу о молитви.

† Андрей.

2.

Картка до о. Рафаїла Криницького, вислана Митрополитом скорше, але прийшла рівночасно з повисшою. Картка звучить:

„Курск 13/10 с. с. 915. Найдорожший Отче Рафаїле! Довго не мав я жадних відомостий о Вас і від Вас; аж колись-то віддано менї кілька карток від Вас, від о. Маркіяна, о. Клима і о. Турковида. Всім хочу відписати, а що від Вас дістав аж три картки і один лист — відай на цензурі в Петроградї задержано їх — так від Вас зачинаю, хотяй і в тих двох місяцях, що я не мав листів, сам два чи три рази писав. Днесь кілька відомостий: Адреса о. Виталія (Ігумена ОО. Василіян у Жовкві, котрого Москалї полонили разом з другими. — Пр. Ред.): Повенець, Олонецкой губ. (на північ від Петрограду). О. Ломницький і о. Марцінюк Ч. С. В. В. з Буковини — Симбирскъ — ул. Маржинова 64. Вони мали вже вертати, мали позволенє, та відай знова задержані. Я здоров; в моїм положеню нічого не змінилось. З нашими клириками в Томску не могу знести ся. Хто там? Яка адреса? Я вже писав, але відповіди не маю. Сердечно дякую за щиру, милу память о мнї; хиба скажу зі св. Павлом: „Серце наше разпространи ся". (Кор. 6. 11).

Зістань ся з Богом, Дорогий Рафаїле!

† Андрей.

ЛІКАРСЬКИЙ ПОРАДНИК.

Пише др. Іван Сміт, лікар в Ню Йорку.

(Відповіди на питаня).

Один з американських Українців прислав до мене отсей лист:

Поважаний Пане Доктор Сміт.

Довідав ся я зі „Свободи", що Ви будете давати пораду для всїх недужих. Тож і отсим звертаю ся о пораду. Наперед опишу Вам своє житє, ще з маленької дитини, то Ви будете лїпше розуміти, яка хороба, і що порадити.

Я був вихований в бідній хатї і мав онанію від девятого року, а може і скорше, бо сам не знаю, коли мене та хороба вчіпила ся, а найбільше я мав в шіснайцятім роцї, а в 21 скінчила ся. Друга хороба, яка мене вчіпила ся, була безсонність. Се було в 26. роцї, а найчастійше я на неї терпів в 20-тім роцї, а в 27-ім роцї скінчила ся. Ще може була би і далї, але я вже дуже пильнував ся і уникав всяких забав, а брав ся до читаня книжок і музики, і то менї богато помогло. В 27-ім роцї був я заслаб на великі кольки і дрож. Ходив я до доктора через 2 недїлї на електрику; давав менї медицину і може був би поміг, аби грошi, а то зараз банк, де я мав гроші, збанкротував і я лишив ся без гроший; дальше робити не міг в реставрації, бо дуже в ноги було менї зимно, а притім ломало мене в колїнах, і я виїхав шукати роботи — при огни, де не було би менї так зимно, як деинде, але і при огни не було добре, бо горячо дїлало зле на мене.

Отже прошу Вас дуже, порадьте мене і дайте вказівки до мого бідного житя, хотяй я знаю, що менї того здоровля нїхто вже не поверне, яке я стратив за молодих лїт. Женити ся не буду, бо я був при війску в Чехії і менї один Чех дав книжку, котра називає ся „Себе-Охрана", а в тій книжцї я читав, що такий чоловік як я то не добрий до женячки, бо дїти будуть вмирати, або як будуть жити, то будуть хорувати, або зовсїм не буде дїтий. Така книжка здала би ся кождій дитинї, котра кінчить школу, бо хто здоровий, то не знає, як терплять такі люди, а таких між нашими Русинами дуже богато, а кілько то є дїтий таких хорих, не кажу за край, але тут в Америцї, а то все винні батьки і матери. Але батько і мати не розуміють, треба їх поучити. За мого житя нічого не хочу, лиш по перше, аби я був трохи здоровий, а по тім мушу ту книжку перевести на руське. Всего відречу ся, женячки і майна, а то мушу зробити. Менї здасть ся, що се зроблю, а може треба буде вмерти без часу, то прошу Вас, Пане Доктор, не забудьте за книжку „Себе-Охрана", щоб Ви помогли тим бідним дїтям, що тепер жиють і тим, що ще прийдуть на сьвіт. Даруйте, що я так богато написав, але менї лекше на серци. Чи так буде, чи ні, але менї здасть ся, що таку книжку будут ще читати по руськи, хоч вона до мого здоровля вже нїчим не причинить ся.

Здоровлю щиро

З поважанєм

. . . .

Сей лист досить інтересний, а навіть траґічний. Я не відповідаю на повисший лист, тілько, користаючи з нього, хочу пояснити 2 точки того листа загально, а то, про онанізм і про книжку, яку дописуватель читав.

ОНАНІЗМ.

Онанія се щось такого, що майже більше ніж 3 четвертини всїх мущин у своїм житю практикувало. Ся справа є трохи більшої ваги, а головно длятого, що її не дасть ся на сім місци як слїд описати, бо се за делїкатний предмет, але що дуже богато лиха і злого від тої хороби приходить через несьвідомість, тайність і т. д. Проте я рішив ся в сей спосіб описати і оскілько можливо, приступно і зрозуміло пояснити.

Нещастє в тім, що така справа підлягає більшій критицї. Через те майже всї лікарі полишають сю справу на порядку дневнім кромі фейкерів, партачів або так званих „ярмарочних лїкарів" і т. п. Для сих остатних не є та справа нещастєм, але противно щастєм, бо користаючи з несьвідомости людий, з найбільшою утїхою малює стан недуги в застрашаючий спосіб; як лише може щось найгіршого бути для чоловіка. Він відразу малює образ чоловіка знищеного, зужитого, котрий вже цїлком стратив житєву силу та нервово знищений. Наповнить його такими страшними словами як Spermatorrhea, Prostatorrhea, Hyperaesthesia, а тодї як найспокійнїйше йому говорить: — Маєш щастє, що ти до мене прийшов, то я ще тебе вилїчу!

Тут одно може статись, а саме, що пацієнт, котрий не мав такої недуги, а наслухавшись таких страшних річий від такого партача, і по скінченю з ним невно буде її мати.

Фактом є, що мала є ріжниця в поглядї лїкарів про шкідливість онанії, але всї меньше-більше годять ся з одною гадкою, що не є аж так дуже страшна онанія, як про неї богато людий думає.

Коли би ся справа була ясно зрозуміла*), то тисячі людий охоронили би ся від того, що власне терпить автор повисшого листа.

Які річи повинен знати кождий чоловік?

Я знов хочу сказати, що більша часть мущин практикувала се.

Факт, що та часть така велика, є причиною, що коли до мене мущина говорить, що він сего не робив, то я зараз подаю в сумнів його твердженє.

Таке практикованє є дуже недобре, і ніколи практиковане не повинно бути, і родичі повинні дуже уважати на перші прояви у своїх дїтий, а коли в такім часї дасть ся дїтям пізнати злі наслїдки, то се охоронить їх на будуче, бо хто довший час буде практикувати сей спосіб, то дуже тяжко потім з того вилїчитись.

Фактом є, що сей порок мірно практикований, в добре розвинених і сильно фізично збудованих людий, богато не шкодить, але як він довший час і часто се робить, то тодї його характер, спосіб думаня і цїла його екзистенція переміняєть ся.

Наприміp возьмім такого чоловіка, котрий находить ся в перших проявах сеї хороби, і покажім йому, де що не є ушкоджений, а покажім йому, де і як може ще бути ушкоджений, то тодї певно можемо сказати, що 90% таких людий стане на добру дорогу і понехає сей порок; але, як тойсам чоловік піде до такого лїкаря, котрий йому тілько покаже лиху, страшну сторону, і то в страшних красках, то, в такім разї 99% з тих людий полишить ся і набереть ся такого фалшивого переконаня, що його в жаден спосіб не можна переконати, що він може стати чоловіком, а то дійсно є, як ми кажемо „кейси" зворушаючі, а люди, що мають такі „кейси", є ті, котрі ходять від доктора до доктора і доперва тодї вдоволені, як котрий пособляє їх думцї і говорить те, що він мислить. Тай ще хвалить собі такого, і каже: — А то добрий доктор, бо то менї сказав, що я мислю!

Такі „кейси" признано за „sexual neurasthewes".

Длятого сам акт онанізму не є так дуже шкідливий, як та несьвідомість тайни, дуреня самого себе і то, що він знає, що він зле робить, і страх перед наслїдками, котрий рівночасно приходить з його поступованєм (бо певно, що коли би сего не робив, то се друге само собою ніколи не прийшло би).

Як родичі можуть помогти своїм дїтям?

*) Родичі, котрі мають дїти, повинні, а навіть обовязком їх є, виховати дїти в той спосіб, щоби вони могли пізнати, що то є великий ворог здоровля і моральности, і в перших проявах охоронити дїти від того лиха.

Мусять вони пізнати характер, натуру, властивість темпераменту, головно ріжницю характеру в дїтий, бо є дїти, котрим вистарчить одно слово остереженя, а є і такі, котрим і кара не помагає.

Їда, а головно вечера, має бути легка і цїлком проста; уважати на столець, щоби дїти мали кождого дня, і як найбільше ґімнастики уживати, — так, щоб змучити ся (головно, коли ґімнастикують ся такі люди, що підлягають згаданому порокови, то така хороба сама через себе зникне, бо хорий не буде мати нагоди о нїй мислити, бо по змученю чоловік скоро і добре засипляє). Медицини не уживати, а як щось похибного у дитини бачить ся далї, то в такім випадку мусить бути щось патольоґічного і тодї треба удатись до лїкаря.

(Про книжку напишу в другім числї „Свободи").

НОВИНКИ.

СПРАВА МИТРОПОЛИТА ҐР. ШЕПТИЦЬКОГО.

В російській пресї появила ся вістка, що московські „славянські" діячі рішили поробити заходи перед російським урядом, щоб інтернованого в Курску митрополита ґр. А. Шептицького обміняти за засудженого у віденськім процесї кореспондента „Нового Времени" Дм. Янчевецького. Отсе рішенє відбігає в значній мірі від недавних постанов монархістичного конґресу, який під патронатом екс-міністрів Маклакова й Щеґловитова в окремій резолюції накинув ся на тих думських послів, що свого часу почали були акцію в справі випущеня на волю митр. Шептицького.

—o—

УВІЛЬНЕНЄ З МОСКОВСЬКОЇ НЕВОЛЇ.

Львівські українські ґазети доносять, що в короткім часї російські власти увільнять двох полонених Українців як „воєнних закладників" — о. **дра Боцяна**, бувшого ректора львівської української духовної семинарії, і о. **Горникевича**, пароха з Гопева. За них Австрія увільнить двох російських полонених.

—o—

ДРІБНІ ВІСТИ З СТАРОГО КРАЮ.

Старокрасві ґазети доносять: Др. **Йосиф Партицький**, адвокат в Станиславові (тепер в поли, полева почта, 41) повінчав ся воєнним шлюбом з панною Ідою Гайцман з Праги, дня 1. сїчня с. р. в гарнізоновій церкві в Празї.

— Округи Львів і Раву Руську признано урядово вільними від холєри.

— Санітарний департамент міністерства внутрішних справ оголосив, що в часї від 26. до 31. грудня 1915 р. було в Галичинї 1131 случаїв віспи, на Буковинї 38, а в инших австрійських краях 90.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подасть ся до загального відома, що від. 397 У. Н. Союза зістая з днем 3. лютого с. р. суспендований, згідно з приписами §§ 243 і 244 статута У. Н. Союза. Коли місцевий уряд сього відділу не застосує ся до приписаного часу і не заплатить своїх належностий, висше згаданий відділ буде виключений з орґанізації на підставі § 253 У. Н. Союза. Поодинокі члени сього суспендованого відділу, котрі хотять забезпечити собі членські права в орґанізації і на далї бути членами У. Н. Союза, мають застосувати ся до приписів § 412 статута У. Н. Союза. По переступні карти треба зголошувати ся до головного рекордового секретаря У. Н. Союза на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 11. лютого 1916 р.

ЗА ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА:

Мих. Угорчак, гол. рек. секр.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подасть ся до загального відома, що Братство св. Юрія, від. 79 У. Н. Союза, в Гарет, Па., і Братство св. Петра і Павла, від. 386 У. Н. Союза, в Колвер, Па., зістали з днем 11. лютого 1916 р., виключені з нашої орґанізації.

Макаду, Па., дня 11. лютого 1916 р.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подасть ся до загального відома, що від. 356 У. Н. Союза зістав з днем 11. лютого 1916 р., зреформований згідно з приписами статута У. Н. Союза.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 11. лютого 1916 р.

Мих. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Філядельфійська мазь.

I.

ДР. КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ (до Миколи Василька):

— Ми хотїли доплисти до єдности і згоди, не лише в старім краю але і в Америцї, а тут, диви, якась мара валить на нас скалу!...

МИКОЛА ВАСИЛЬКО:

— То епископська ґазета „Америка". Але не бій ся, не такий чорт страшний, як його малюють.

(Зараз відтак „Америка" кинула свою „скалу").

II.

МИКОЛА ВАСИЛЬКО:

— А бачиш, Костю, що нічого нам не вдіяла ґазета епископа Ортинського! Бовтнула і пійшла під воду, а одиноке, що оставила по собі, то смрід!... Фе-е-е...

ДР. КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ:

— Та як я бачу, то не є жадна скала, то якась купа гною філядельфійського і заносить цїлком смродом хрунївського „Руского Селянина". Ну, але ми спокійно доплинемо до цїли! Не зважаймо на се.

(„Руский Іван" зажурений відходить).

Пошукую свого мужа **АНДРІЯ СЕЙВЛ**, котрий походить з села Бенковець, Угорщина. Відїхав від мене перед пітора роком з Нюарку, Н. Дж. Він є високого росту, здорової будови, має чорне волосе і очи, круглого лиця. Хто би о нім знав або він сам, зволить повідомити мене на понизшу адресу. За подане його адреси $5.00 нагороди. Anne Pawlyk, c/o V. Bilous, 4 Boyd Str., Newark, N. J. 20-22

Пошукую Болгарина на імя **КРІСТ ҐЕНОФФ**. Він є костистий, високий 6 стіп. Має 48 літ. Голить вуса. Має привичку по кождім слові говорити „гуд найт". На шиї над грудьми має чорний знак. Хто подасть місце його побуту і адресу отримає нагороду в сумі $25.00. Прошу адресувати: N. Mowtyn, c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 18-20

ВИКАЗ

УБИТИХ, РАНЕНИХ, ПОЛОНЕНИХ І ПРОПАВШИХ УКРАЇНЦІВ У ТЕПЕРІШНІЙ ВІЙНІ.

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільцї (еґри)
у. = улани
д. = драґони
а. = артилерія (полева)
а. кн. = артилерія кінна
а. гір. = артилерія гірська
а. кр. = артилерія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пн. = піонїри
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = лянвер (піх. краєвої оборони)
у. л. = улани ляндвери
а. л. = артилерія ляндвери
г. л. = гавбиці ляндвери
з. о. = загальне ополчене (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (реґімент), баталіон або дивізію.

—0—

(Дальше).

Листа утрат ч. 174

ПОЛОНЕНІ:

Крет Михайло (в Сербії)
Крочак Петро, 95 п. (в Росії)
Кройтор Юрко, 22 з. о. (у шпитали в Росії)
Крушельницький Юрко, 9 п.
Крутяник Микола, 9 п.
Кривецький Стефан, 9 п.
Кривицький Онуфрій, 95 п. (в Росії)
Кубара Василь, 9 п.
Кубиневич Ілько, 9 п.
Куборчик Матвій, 9 п.
Куць Максим, 35 л. (в Росії)
Кухар Теодор, 9 п.
Кухарський Леопольд, 95 п. (в Росії)
Куцик Теодор, 9 п.
Кучик Петро, 9 п.
Кучер Стефан, 95 п. (в Росії)
Кучуряк Теодор, 41 п. (в Росії)
Кудибин Михайло, 9 п.
Кукучка Мартин, 9 п.
Кукуян Теодор, 9 п.
Кукуруза Ілько, 41 п. (в Росії)
Кулик Іван, 35 л. (в Росії)
Кулик Пилип, 9 п.
Кулик Теодор, 9 п. (в Росії)
Кульпа Блажко, 35 з. о. (в Росії)
Кунець Олекса, 9 п.
Кура Мартин, 9 п.
Куреш Григорій, 41 п. (в Росії)
Курман Дмитро, 7 у. (в Росії)
Курилишин Василь, 9 п.
Кусень Василь, 9 п.
Куснич Петро, 9 п.
Кусяк Микола (Дмитра), 41 п. (в Росії)
Куштик Федор, 9 п.
Кузьмірський Яків, 9 п.
Кузмич Іван (Михайла), 36 л. (у шпитали в Росії)
Кузишин Василь, 9 п.
Квасишин Петро, 9 п.
Киндюк Гаврило, 9 п.
Ляхович Кароль, 9 п., ран. (у шпитали в Росії)
Ляхович Петро, 9 п.
Лацко Адам, 9 п.
Лацко Йосиф, 9 п.
Лагуль Іван, 41 п. (в Росії)
Лановий Микола, 35 з. о. (в Росії)
Лановий Нестор, 35 з. о. (в Росії)
Лаврус Ілько, 9 п., ран. (у шпитали в Росії)
Лазарко Федор, 9 п.
Лазоряк Петро, 24 п. (в Чорногорі)
Лелів Петро, 9 п.
Леній Михайло, 9 п.
Лесів Олекса, 9 п.
Лесів Маріян, 9 п.
Лещинський Йосиф, 9 п.
Лешко Василь, 9 п.
Леуш Василь, 9 п.
Левицький Лев Микола, 24 п. (в Чорногорі)
Лежун Іван, 24 п. (в Росії)
Лїкар-Бердар Михайло, 24 п. (в Сербії)
Лісовський Антін, 9 п.
Логинський Ізидор, 9 п.
Ломиш Василь, 9 п.
Лопянецький Йосиф, 9 п.
Лопінський Антін, 9 п.
Лотоцький Василь (в Сербії)
Любинський Яків, 9 п.
Лутчин Олекса, 9 п.
Людвічок Йосиф, 15 п. (в Росії)
Лутовий Пилип, 9 п.
Лукач Теодор, 9 п., ран. (в Росії)
Лукавецький Василь, 9 п.
Лупач Іван, 9 п.
Лютак Микола, 9 п., ран. (у шпитали в Росії)
Лужний Михайло, 9 п.
Львовський Василь, 19 п. (в Росії)
Лихачинський Ів., 35 з. о. (в Росії)
Липський Павло, 35 з. о. (в Росії)
Лисецький Мартин, 9 п.
Лисенко Григорій, 9 п.
Литвин Іван (ур. 1877), 35 з. о. (в Росії)
Литвин Іван (ур. 1886), 35 л. (в Росії)
Литвина Андрій, 9 п.
Маццків Максим, 9 п.
Маґеґа Василь, 95 п. (в Росії)
Магулій Юрко, 9 п.
Максимець Гринь, 8 у. (в Росії)
Максимюк Василь, 18 стр. (в Росії)
Максимів Антін, 9 п.
Малайний Матвій, 9 п. (в Росії)
Маліборський Теодор, 9 п.
Маліш Йосиф, 9 п.
Малинка Зенон, 9 п.
Мальків Іван, 95 п. (в Росії)
Мальош Сергій, 22 л. (в Росії)
Мамчук Йосиф, 22 з. о. (в Росії)
Марчук Атанас, 24 п. (в Сербії)
Маріян Іван, 22 з. о. (у шпитали в Росії)
Маркевич Юрко, 9 п.
Марків Стефан, 24 п. (в Росії)
Марків Іван, 9 п.
Маркович Василь, 9 п.
Марусяк Йосиф, 9 п.
Маринка Михайло, 15 п. (в Росії)
Маринович Антін, 9 п.
Мариновський Іван, 95 п. (в Росії)
Масюрчак Михайло, 9 п.
Масляк Семен, 9 п.
Масник Микола, 9 п.
Матейчук Юрко, 24 п. (в Росії)
Матейчук Григорій, 41 п. (у шпитали в Росії)
Матиїшин Федор, 9 п.
Матищак Лев Мечислав, 35 л. (в Росії)
Максим Юрко (Григорія), 41 п. (в Росії)
Маза Федьо, 9 п.
Мазовіта Яків, 35 з. о. (в Росії)
Мазур Ілько, 24 п. (в Чорногорі)
Мазур Йосиф, 35 з. о. (в Росії)
Мазур Станислав, 35 з. о. (в Росії)
Мазурик Франко, 35 з. о. (в Росії)
Мехно Іван, 9 п.
Медюх Петро, 9 п.
Медвідь Стефан, 9 п.
Медвідь Кость, 22 л. (в Росії)
Мегедин Іван, 41 п. (в Росії)
Мегидинюк Михайло, 41 п. (в Росії)
Меляшко Стефан, 9 п.
Меленчук Василь, 9 п.
Мельник Василь (ур. 1888) 9 п.
Мельник Василь (ур. 1891), 9 п.
Мельник Дмитро, 9 п.
Мельник Федор, 9 п.
Мельник Яків, 9 п.
Мельник Микола, 9 п., 11 комп.
Мельник Микола (ур. 1881), 9 п., ран. (у шпитали в Росії)
Мельник Панько, 9 п.
Мельник Петро, 9 п.
Мендик Дмитро, 95 п. (в Росії)
Мерха Іван, 35 л. (в Росії)
Міґдал Маріян, 9 п.
Місікевич Ілько, 24 п. (в Росії)
Мнюх Микола, 35 л. (в Росії)
Мочкодан Андрій, 95 п. (в Росії)
Маґурчак Павло, 9 п.
Молдован Олекса, 41 п. (в Росії)
Мормуль Лев, 35 з. о. (в Росії)
Морочка Сергій, 22 л. (в Росії)
Мороз Йосиф, 9 п.
Мороз Філїкс, 9 п.
Морошан Теодор, 41 п. (в Росії)
Морошан Микола, 22 л. (в Росії)
Мошко Андрій, 9 п.
Муха Софрон Фльоріян, 41 п. (в Росії)
Мудряк Михайло, 22 з. о. (в Росії)
Мулява Семен, 35 л. (в Росії)
Мурко Йосиф, 9 п.
Мущинка Іван, 9 п.
Мушеник Бартко, 9 п. (в Росії)
Мицкан Семен, 24 п. (в Чорногорі)
Миців Спиридіон, 41 п. (в Росії)
Михайлюк Василь, 41 п. (в Росії)
Михайлюк Іван, 95 п. (в Росії)
Михайлюк Микола, 24 п., ран. (у шпитали в Росії)
Михаленюк Василь, 24 п. (в Сербії)
Михалків Стефан, 9 п.
Михньович Василь, 9 п. (в Росії)
Мигун Антін, 9 п. (в Росії)
Миколаєвич Яків, 24 п. (в Чорногорі)
Микитин Іван, 9 п.
Миклащук Данило, 24 п. (в Росії)
Миронюк Стефан, 41 п. (в Росії)
Мирош Теодор, 9 п.
Митрик Андронік, 22 з. о. (в Росії)
Набитович Микола, 9 п.
Нагуська Петро, 9 п.
Найда Іван, 9 п.
Наливаний Стефан, 9 п. (в Росії)
Наріжняк Антін, 9 п. (в Росії)
Наріжняк Йосиф, 9 п., ран. (в Росії)
Насада Дмитро, 9 п.
Назарюк Іван, 41 п.
Небилович Мартин, 9 п., ран. (в Росії)
Немерка Мартин, 35 з. о. (в Росії)
Нетребяк Василь, 7 у. (в Росії)
Новицький Іван, 9 п. (в Росії)
Нига Юрко, 41 п. (в Росії)
Николаєвич Юрко, 22 л. (в Росії)
Николин Василь, 9 п.
Николишин Кость, 9 п.
Нитчак Антін, 9 п.
Нишко Василь, 9 п.
Одливаний Василь, 9 п. (в Росії)
Оґар Франко, 9 п.
Оґоновський Адольф, 9 п.
Огродник Іван, 35 з. о. (в Росії)
Оглядин Василь, 9 п.
Окарма Іван, 9 п.
Олексин Дмитро, 9 п.
Олеськевич Йосиф, 9 п.
Олеськів Іван, 9 п.
Олійник Петро, 35 л. (в Росії)
Олійник Семен, 7 у. (в Росії)
Олійкевич Тома, 35 з. о. (в Росії)
Ончуленко Юрко, 41 п. (в Росії)
Онуфрей Григорій, 41 п. (у шпитали в Росії)
Онишків Іван, 9 п.
Опальнюк Микола, 9 п.
Оприско Володимир, 9 п.
Опришко Дмитро, 9 п. (в Росії)
Опирук Федор, 36 л. (в Росії)
Орґанїста Василь, 35 л. (в Росії)
Оселавський Іван, 24 п. (в Сербії)
Остапчук Омелян, 35 з. о. (в Росії)
Ошуст Василь, 95 п. (в Росії)
Овчар Андрій, 35 з. о. (в Росії)
Овсяник Микола, 9 п.
Озарко Михайло, 9 п.
Пахнич Юрко, 9 п.
Пацкан Михайло, 9 п.
Падурій Юрко, 22 з. о. (в Росії)
Паглей Василь, 9 п.
Палац Іван, 35 з. о. (в Росії)
Панчак Михайло, 9 п.
Пянчак Теодор, 24 п. (в Росії)
Панчар Альойзій, 9 п.
Паньків Григорій, 9 п.
Паращак Сень, 9 п.
Паращук Панько, 35 з. о. (в Росії)
Партоцький Войтко, 35 л. (в Росії)
Парвинчук Михайло, 9 п.
Паславський Гнат, 35 л. (в Росії)
Пастрів Ілько, 41 п. (в Росії)
Пашкович Віктор, 22 л. (в Росії)
Павчуґа Іван, 9 п.
Павлечко Стефан, 9 п.
Павленко Кость, 22 з. о. (в Росії)
Павлів Григорій, 9 п.
Павловський Вас., 22 з. о. (в Росії)
Павлюк Кароль, 35 л. (в Росії)
Павлик Петро, 95 п. (в Росії)
Павлишин Рудольф Іван, 24 п. (в Чорногорі)
Пенчук Дмитро, 41 п. (в Росії)
Пенґрин Микола, 9 п.
Перейма Василь, 9 п.
Перегіняк Іван, 9 п.
Петрах Іван, 9 п.
Петрів Олекса, 9 п.
Петрів Василь, 24 п. (в Росії)
Петрюк Семен, 41 п. (у шпитали в Росії)
Петрунів Михайло, 35 з. о. (в Росії)
Петрушка Антін, 3 с. (в Росії)
Петрик Андрій, 9 п.
Петришин Юрко, 9 п.
Пісецький Стеф., 9 п., ран. (в Росії)
Піхманець Юрко, 9 п.
Підзомків Олекса, 9 п.
Пікуляк Дмитро, 9 п.
Піцуль Максим, 22 л. (в Росії)
Пятковський Проць, 9 п.
Пляґа Антін, 35 з. о. (в Росії)
Площанський Йосиф, 9 п.
Подільник Фелїкс, 9 п.
Полянський Михайло, 9 п.
Полянський Петро, 9 п.
Попадюк Василь, 35 л. (в Росії)
Попович Дмитро, 9 п.
Попович Іван, 9 п.
Попович Василь, 41 п. (в Росії)
Посацький Валентин, 9 п.
Потурай Семен, 9 п.
Пожоґа Теодор, 22 з. о. (в Росії)
Прекслер Михайло, 9 п.
Процаь Яків, 9 п.

(Дальше буде).

МАРІЯ ФАСЦІШЕВСЬКА пошукує свого мужа **СИМЕОНА ФАСЦІШЕВСЬКОГО**, котрий походить з села Коваліївка (почта Манастериска), повіт Бучач. Перед роком перебував в Рочестер, Н. Й. Прошу його, щоби зголосив ся до мене, коли ще жиє, а хто би о нім знав і подав мені його адресу, дістане $10.00 нагороди. Моя адреса: Mary Fasciszewska, c/o L. W. Moldawan, Box 5, E. Youngstown, O.

ПАВЛО КЕЛИЧАВА

МУЗИКАНТ І ДИРИҐЕНТ.

Достарчає музики на концерти, представлення, балї, пікніки, походи і весїля. — Дає лекції на всіх інструментах — смичкових і дутих. — Адреса:

F. KELECHAWA,

138 Morris St., 67 Greene St., Jersey City, N. J. 17-